

ESF

Educators
and
scholars
foundation

Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
Донецький державний університет управління
Громадська організація
«Фундація науковців та освітян» (ESF)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І КРИМІНАЛІСТИКИ»

*з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора
Ніни Іванівни Клименко*

27 лютого 2018 р.

Київ - Маріуполь – 2018

**Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
Донецький державний університет управління
Громадська організація
«Фундація науковців та освітян» (ESF)**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І КРИМІНАЛІСТИКИ»**

*з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора
Ніни Іванівни Клименко*

27 лютого 2018 р.

Київ - Маріуполь – 2018

УДК 343.98
ББК67.5(4Укр)+67.412.1(4Укр)
3-41

3-41 Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора Ніни Іванівни Клименко (м. Київ, 27 лютого 2018 року). Київ-Маріуполь : 2018, 412 с.

Публікується за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика судової експертизи і криміналістики» з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора Ніни Іванівни Клименко, яка відбулася у м. Києві 27 лютого 2018 року.

У матеріалах конференції висвітлено широкий спектр питань, пов'язаних із актуальними проблемами теорії і практики судової експертизи та криміналістики. На основі аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду розглянуто шляхи вирішення завдань сьогодення у згаданих галузях, надано обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства.

Матеріали конференції адресовано вченим, практикам, працівникам експертних установ, правоохоронних та судових органів, аспірантам (ад'юнктам), слухачам магістратури, студентам та курсантам вищих навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться проблемами теорії та практики судової експертизи і криміналістики.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

УДК 343.98
ББК67.5(4Укр)+67.412.1(4Укр)
© Донецький державний університет управління
ПВНЗ «Європейський університет»
ГО «Фундація науковців та освітян»

ЗМІСТ

Амеліна Анна Сергіївна <i>Поняття доказів в кримінальному процесі.....</i>	21
Андрієвська Людмила Олексіївна <i>Сліди дорожньо-транспортної пригоди як елемент криміналістичної характеристики злочинів.....</i>	22
Антонюк Поліна Євгеніївна <i>Судова експертиза: трансформація понять.....</i>	24
Антощук Андрій Олександрович <i>Деякі аспекти використання безпілотних літальних апаратів при огляді місця події...</i>	26
Арешонков Віталій Володимирович <i>Щодо конкретизації визначення попередніх досліджень у кримінальних провадженнях.</i>	27
Ахтирська Наталія Миколаївна <i>Питання експертного забезпечення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.....</i>	29
Бакал Анастасія Андріївна <i>Використання одорологічних досліджень як доказів у кримінальному провадженні.....</i>	30
Баландюк Максим Геннадійович <i>Електронні докази у доказуванні.....</i>	32
Барвенко Віталій Костянтинович <i>Криміналістичне забезпечення процесу розслідування злочинів проти довілля.....</i>	33
Безсонна Тетяна Федорівна, Чугай Валентин Костянтинович <i>Проблеми присутності експерта під час проведення процесуальних дій.....</i>	35
Беспаль Ольга Леонідівна <i>Окремі соціально-демографічні ознаки осіб, які вчинили сімейне насильство щодо дітей.....</i>	37
Бегалов Євген Павлович <i>Взаємодія слідчого з іншими суб'єктами під час розслідування незаконного переправлення осіб через державний кордон.....</i>	39
Бежанова Анна Володимирівна <i>Застосування технічних засобів та технологій в ході проведення слідчих (розшукових дій у режимі відео конференції під час досудового розслідування).....</i>	40
Біленчук Петро Дмитрович, Малій Микола Іванович, Сухоруков Микола Сергійович <i>Поняття і система судового експертознавства інтелектуальної власності.....</i>	42
Білоус Олег Дмитрович <i>Процесуальний порядок виклику спеціаліста та експерта у кримінальному провадженні.....</i>	44

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Теорія і практика судової експертизи і криміналістики»**

Клюєв Олександр Миколайович <i>Розвиток теорії та практики судової експертизи в діяльності Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса.....</i>	143
Ковалевська Євгенія Валеріївна <i>Можливості спеціальних медичних знань в процесі доказування.....</i>	145
Коваленко Валентин Васильович <i>Проблеми боротьби з насильством у місцях позбавлення волі.....</i>	147
Ковальов Василь Володимирович, Ковальова Ольга Вікторівна <i>Формалізація зв'язків сутностей судової експертизи з метою створення автоматизованої інформаційної системи.....</i>	148
Кожевніков Валерій Вікторович <i>До питання систематизації об'єктів балістичних обліків Експертної служби МВС України.....</i>	151
Кожевніков Олексій Андрійович <i>Актуальність фототехнічної експертизи на сучасному етапі розвитку криміналістики.....</i>	153
Колесов Едуард Євгенович <i>Автоматизація судової будівельно-технічної експертизи.....</i>	155
Колодій Олена Анатоліївна <i>Військові суди та військова експертиза: мета створення та основні завдання.....</i>	156
Коломієць Андрій Васильович <i>Аспекти встановлення способу виготовлення патронів до стрілецької зброї....</i>	157
Колонюк Віктор Петрович, Форіс Юлія Борисівна <i>Клименко Ніна Іванівна – видатний науковець в галузі криміналістики та судової експертизи.....</i>	159
Кольцова Маргарита Володимирівна <i>Внесок Клименко Ніни Іванівни у розвиток судової експертизи.....</i>	160
Кононенко Наталія Олександрівна <i>Способи вчинення хуліганства під час проведення спортивно-масових заходів.....</i>	162
Корж Валентина Павлівна <i>Использование консультационной помощи специалистов в методике расследования экономических преступлений.....</i>	164
Кофанов Андрій Віталійович <i>Деякі процесуальні та непроцесуальні аспекти попередніх досліджень (минуле і майбутнє).....</i>	166

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Теорія і практика судової експертизи і криміналістики»**

установ з Туреччини, Республіки Білорусь, Республіки Молдова, представники спеціалізованих судово-експертних установ з усіх регіонів України, провідні вчені в галузі судової експертизи і криміналістики. Матеріали на конференцію надійшли від учених і експертів Республіки Вірменія, Республіки Казахстан, Республіки Литва, Республіки Узбекистан, в них відображені всі напрями розвитку судової експертизи, проблеми, які виникають у роботі судових експертів та шляхи їх вирішення.

Співпраця із зарубіжними установами судових експертиз є одним із пріоритетних напрямків міжнародної діяльності інституту. 8 грудня 2017 року підписано договір про співпрацю Національного Центру Судових Експертиз при Міністерстві Юстиції Республіки Молдова та Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса. Заплановано підписання договору про співпрацю з Національним бюро експертиз НАН Республіки Вірменія. Закінчення 2017 року ознаменувалося виходом у світ щорічного спеціалізованого збірника наукових праць «Теорія і практика судової експертизи і криміналістики», який видається інститутом вже 17 років у співпраці з Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого. До складу редакційної колегії входять провідні вчені в галузі криміналістики і судової експертизи України та зарубіжжя.

У 2018 році нові досягнення співробітники інституту присвячують 95-річчю від дня створення Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса. Ювілей ознаменується проведенням міжнародної науково-практичної конференції на базі інституту.

МОЖЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ В ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ

*Ковалевська Євгенія Валеріївна
Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця,
викладач кафедри судової медицини та медичного права*

Застосування спеціальних знань можливе при розслідуванні будь-якого злочину, якщо це є доцільним для встановлення чи пояснення його обставин. Спеціальні знання можуть застосовуватися таку кількість разів, яка буде необхідною для формування достатньої доказової бази.

Серед злочинів проти особи особливу небезпеку становлять ті, що посягають на життя та здоров'я людини. Широке розмаїття способів позбавлення особи життя або заподіяння тілесних ушкоджень, що безпосередньо впливає на слідову картину, зумовлює активне використання спеціальних знань, в першу чергу в галузі медицини, при обранні засобів і методів дослідження для отримання інформації, необхідної для встановлення особи, що вчинила такий злочин [5, с. 4]. Все частіше доводиться стикатися зі злочинною халатністю, яке тягне за собою катастрофи з великою кількістю людських жертв; зі злочинами, вчиненими в стані алкогольного, наркотичного сп'яніння і т.д. Розслідування і судовий розгляд таких злочинів пов'язано із з'ясуванням обставин їх вчинення, що стосуються визначення стану здоров'я обвинувачених, підозрюваних, потерпілих, експертно-медичного дослідження речових доказів та ін [4, с. 56-57]. У розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я особи, наприклад таких як вбивство, завжди потрібна участь спеціаліста у галузі судової медицини, а саме судово-медичного експерта, а при неможливості його участі – іншого лікаря для огляду трупа на місці його виявлення (ст. 238 КПК України) [1; 5, с. 36].

Спеціальні медичні знання відіграють важливу роль у здійсненні завдань кримінального судочинства. Їх застосування розширює і поглиблює можливості процесуального доказування, сприяє швидкому і повному розкриттю злочинів, викриттю винних та прийняттю правильних рішень при провадженні у кримінальних справах. Чимале значення спеціальні медичні знання мають і в попередженні злочинів [4, с. 56].

Метою застосування спеціальних медичних знань також є сприяння збиранню доказової і орієнтуючої інформації для розслідування і попередження злочину, а також розробка тактичних і технічних засобів та методів її збирання [3, с. 18].

На думку Н.І. Клименко питання про цільове застосування спеціальних знань тісно пов'язані з формами їх застосування при розслідуванні злочинів [2, с. 129–130].

Застосування спеціальних медичних знань у стадії досудового розслідування базується, насамперед, на залученні до процесу розслідування спеціаліста – фахівця у галузі медицини й судово-медичного експерта, тобто осіб, які володіють такими спеціальними знаннями та навичками.

Так використання спеціальних медичних знань може відбуватись в таких процесуальних формах: 1) участь в якості спеціаліста фахівця в галузі медицини (лікаря) в провадженні слідчих (розшукових) дій; 2) участь знаючих осіб, що залучаються в якості судово-медичних експертів при проведенні судово-медичної експертизи; 3) участь фахівця в галузі медицини (лікаря) під час здійснення контрольної-перевірочної діяльності; 4) довідкова діяльність фахівців в галузі медицини без залучення їх до участі в слідчих (розшукових) діях, яка має офіційне вираження у видачі спеціалістами-медиками письмових висновків чи довідок. Також, ми пропонуємо і класифікацію використання спеціальних медичних знань в непроцесуальних формах, а саме: 1) консультації фахівців в галузі медицини до або після проведення слідчих (розшукових) дій; 2) науково-технічна допомога фахівців в галузі медицини; 3) дослідницька робота; 4) проведення експертних досліджень фахівцями в галузі медицини на замовлення сторони обвинувачення чи сторони захисту у кримінальному провадженні, результати яких можуть бути взяті на розсуд суду до уваги на стадії судового розгляду.

Однією із форм застосування спеціальних медичних знань є участь спеціаліста – фахівця у галузі медицини під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Під час розслідування посягань на життя слідчому необхідно обов'язково залучати судово-медичних експертів, тому що, по-перше актуальність даної дії полягає у тому, що експерт під час слідчих (розшукових) дій має допомогти представнику слідчих органів не тільки кваліфіковано оглянути місце події, труп, а й знайти сліди злочину (наприклад, сліди біологічного походження – кров, волосся тощо), різні предмети (петля, зброя – речові докази), та вилучити їх без ушкоджень. По-друге, враховуючи специфіку розслідування зазначеної категорії кримінальних проваджень, проведення слідчих (розшукових) дій (слідчий огляд) та судово-медична експертиза тісно взаємопов'язані між собою, а тому від правильності їх проведення, від повноти і грамотності поставлених на вирішення експерта питань, залежить правильність його висновку, а звідси і повнота та об'єктивність розслідування зазначеної категорії кримінальних проваджень.

Спеціальні знання у галузі медицини та фармації широко використовуються під час розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, так як широта та специфіка медичних знань не дає можливості швидко оцінити правильність дій вузького спеціаліста-медика.

Так, наприклад, для проведення слідчої (розшукової) дії як допит, особливої актуальності набуває участь судово-медичного експерта. У цьому випадку експерт залучається до проведення допиту, коли відомо, що предметом слідчої дії буде з'ясування відомостей, що відносяться до будь-якої галузі медичних знань та інших обставин, що мають суто спеціальний характер, зважаючи на відсутність у слідчого відповідних медичних знань.

Іншим прикладом використання спеціальних знань обізнаних осіб є проведення допиту в розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Відповідно до п. 3 ч. 3 ст. 69 КПК України під час допиту можлива присутність судового експерта, якщо обставини, які з'ясовуються, стосуються предметів та об'єктів судово-експертного дослідження. Серед спеціалістів, що залучаються до участі в допиті, окрім фармацевтів та провізорів, які володіють знаннями фізико-хімічних властивостей медичних препаратів, технологіями приготування ліків та інших засобів на їх основі, та

експертів-хіміків відділів експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, можуть бути залучені лікарі-наркологи.

Підсумовуючи, можемо зробити висновок, що своєчасне й обґрунтоване застосування спеціальних медичних знань, які застосовують для пошуку, виявлення, одержання, закріплення фактичних даних, що підлягають під час доказування, суттєво розширює можливості виявлення фактів, необхідних для встановлення істини в межах досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Список використаної літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2013. - № 9-10, № 11-12, № 13. – с. 88. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Клименко Н. І. Цілі використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів проти життя і здоров'я людини із застосуванням ВР і ВП / Н. І. Клименко // Актуальні проблеми держави та права : зб. наук. пр. – Одеса, 2000. – Вип. 8. – С. 129–134.
3. Семенов В.В. Спеціальні знання в розслідуванні злочинів: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / КНУВС. – К., 2006. – 212 с.
4. Стеценко В. Ю. Использование специальных медицинских знаний в уголовном судопроизводстве: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / В. Ю. Стеценко. – М., 2004. – 189 с.
5. Галдецька І.Г. Правові та наукові основи використання спеціальних медичних знань при розслідуванні злочинів: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / НАВС. – К., 2011. – 231 с.

ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ З НАСИЛЬСТВОМ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

*Коваленко Валентин Васильович
ПВНЗ «Європейський університет», проректор з євроінтеграційного процесу,
доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
член-кореспондент Академії наук вищої освіти України*

Проблема застосування катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання є вельми актуальною не лише для України, а й для інших країн світу. Заборона вчиняти вище вказані діяння знайшли своє відображення в статті 28 Конституції України. Міжнародним співтовариством також було прийнято низку документів, спрямованих на заборону катувань та інших видів жорстокого поводження з в'язнями з боку співробітників пенітенціарних органів. Відповідні положення закріплено в Загальній декларації прав людини 1948 р. (ст. 5), Міжнародному пакті про громадські та політичні права 1966 р. (ст. 7), Конвенції про захист всіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання 1975 р. (ст. 3) та інших міжнародно-нормативно-правових актів, що ратифіковані Україною. Лише через п'ять років катування вперше було визнано злочином в ст. 127 Кримінального кодексу України (далі – КК України) 2001 року.

Однак, за даними Харківської правозахисної групи, що надає допомогу особам, чиї права порушені, почастишали випадки порушення основоположних прав людини в місцях позбавлення волі. Так, наприклад, у звіті за результатами моніторингового візиту 11.05.2017 року до Бучанської виправної колонії № 85 [1] були висвітлені грубі порушення прав людини. Від засуджених осіб надійшли багаточисленні скарги щодо нелюдського поводження (знижена температура в камерах, антисанітарія, відсутність перебувати на свіжому повітрі в світлу добу дня, неможливість спілкування із зовнішнім світом по телефону та інше).

Непоодинокі випадки застосування катувань до ув'язнених. За зданими ЗМІ 22 листопада 2017 року у Луцькому слідчому ізоляторі помер Дмитро Листовничий. Матері

Наукове видання

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І КРИМІНАЛІСТИКИ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук,
професора Ніни Іванівни Клименко
(м. Київ, 27 лютого 2018 року)

Тираж 100 прим.

Надруковано ФОП Курбанова Ю.В.

09100, м. Біла Церква, вул. Некрасова, 95, кв. 307

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

Серія ДК № 5987 від 31.01.2018р